

brezplačni izvod | letnik 3, številka 2

JUNIJ 2012

Modri Jan

revija za spoznavanje in ohranjanje narave

od 4 do 12 let

09

Glu, glu! To je moj podvodni pozdrav. Potapljat se grem v globine morij in oceanov in raziskovat pisan podvodni svet. Grem plavat z igrivimi delfini, obiskat zanimive otoke in pogledat želve velikanke. Potem obiščem kapitana velike ladje in se grem kopat v Jadransko morje. Na koncu si bom privoščil še suši s pravimi morskimi algami. Aja, pa še v Sečoveljske soline grem pogledat, kako pridobivajo sol!

Greš z mano? To bo prava poletna dogodivščina. Ko bova utrujena, si bova odpočila ob prebiranju zgodbi in zanimivih pisem, ki jih pošiljajo mladi bralci revije. Ker so počitnice dooolge, sem ti pripravil posebno presenečenje – poletno prilogo revije z veliko zabavno-ustvarjalnimi vsebinami za kratkočasenje.

Uživaj v morjih in oceanih do naslednje revije, ki bo izšla na prvi šolski dan in naju ponesla v vesolje!

Kazalo

Predstavljamo

MORJA IN OCEANI	4
VALOVNA ELEKTRARNA PELAMIS	8
HIDROELEKTRARNA SOLKAN	10

Bodi moder

POMAGAJ OHRANITI MORJE	12
------------------------	----

Spoznaj naravo

JADRANSKO MORJE	14
DELFIN	16
ALGE	18

V Sloveniji in po svetu

KAPITAN NA LADJI	20
SLOVENSKA OBALA	22
SEČOVELJSKE SOLINE	24
GALAPAŠKI OTOKI	26
OTOKI	28

Bralni kotiček

STRIP	30
PESEM MODRI JAN	31
ZGOBICA	32

Na obisku

VASILIJ ŽBOGAR	34
TIBOR BALEK COLNAR	36

Razmišljaj in ustvarjaj

POLETNE POČITNICE	38
NAGRADNA KRIŽANKA	40
PISMA ZA MODREGA JANA	42
NAGRADNA POBARVANKA ELES	44
PODALJŠANJE NATEČAJA	45
MODRI KVIZ IN REŠITVE MODRI JAN ŠTEVILKA 8	46

MODRO ZA UČITELJE

ZAKLJUČEK EKOPROJEKTA 2	47
OŠ BOVEC: VRT	50

hse

www.hse.si

Modra energija
Obnovljivi viri sedanjosti in prihodnosti

www.modra-energija.si

Modri Jan

www.modri-jan.si

Predstavljamo

Morja in oceani

Morja in oceani pokrivajo večino našega planeta.

Kar tri četrtine! Kaj veš o njih?

Morje je veliiika površina slane vode. Nekatera morja so bolj slana od drugih – najbolj slano je Mrtvo morje, v katerem je toliko soli, da tudi neplavalci ne potonejo. Zanimivo je tudi Črno morje, katerega obale prekriva temno in gosto blato. Pravijo, da je zdravilno, zato se obiskovalci z njim namažejo od glave do peta.

Zares veliko morje je ocean. Na Zemlji so štirje: Tihi ocean ali Pacifik, Atlantski ocean, Indijski ocean in Severno ledeno morje.

Na barvo morja močno vpliva svetloba. V globinah je morje temnejše in hladnejše, ker tja sončni žarki ne morejo prodreti. Ob obalah pa je barva odvisna od morskega dna. Če ga prekriva na primer bel pesek, je morje turkizne barve, če pa rdeče alge, potem je morje rjavo modre barve.

Tudi temperatura morja ni povsod enaka. Na severnem in južnem polu je tako hladno, da zamrzne tudi morje. V tem polarnem morju živali pred mrazom varuje debela plast podkožne maščobe. V toplih tropskih morjih pa živijo ribe in korale nenavadnih oblik in osupljivih barv.

Predstavljamo

Za valove je zaslužen veter. Velikih valov so veseli surfarji, malo manjših pa otroci, ki zato še bolj uživajo v plavanju in morskih igrarijah. Če je veter zelo močan, nastane orkan, ki povzroči ogromne valove. Takrat je plovba nevarna, ladje lahko celo potonejo.

Veter na morju razveseli tudi jadralce, ki ga ujamejo v jadra in oddrsijo po morski gladini. Zelo uporaben je tudi kot obnovljiv vir energije – tudi na morju, kjer energijo lahko pridobivamo s pomočjo valovanja.

Morsko dno ni ravno. Sestavljeno je iz globokih brezen, dolin in visokih vulkanskih gora. Nekatero so tako visoke, da štrlijo iz vode kot otoki. Ko tak vulkan izbruhne in se vroča lava strdi, lahko nastane čisto nov otok.

Morsko dno raziskujejo potapljači. Za potapljanje potrebujejo posebno opremo, saj je v globinah hladno in temno. Za dihanje potrebujejo jeklenko s kisikom. V največje globine pa se lahko spusti samo raziskovalna podmornica.

Predstavljamo

Pelamis

Kako zanimivo ime! Kaj meniš, kaj bi to lahko bilo? Pravzaprav se tako imenuje največja elektrarna na morju, ki deluje s pomočjo valovanja. Ime je dobila po orjaški morski kači iz grške mitologije, saj je po videzu podobna kači velikanki. Danes je to 120 metrov dolga in 750 ton težka plavajoča elektrarna.

In zakaj je prav valovanje tako velik energetski potencial? Ker so valovanje in morski tokovi nov obnovljivi vir energije. Na obali je prisotno stalno udarjanje valov – energijo teh valov lahko ujamemo in spremenimo v električni tok.

Zelo zanimiv je podatek, da bi z izkoriščanjem valovanja lahko pokrili celotne energetske potrebe našega planeta. Edina velika slabost je, da je amplituda valovanja močno odvisna od trenutnih vremenskih razmer in zato nepredvidljiva.

Predstavljamo

Predstavljamo

Hidroelektrarna Solkan

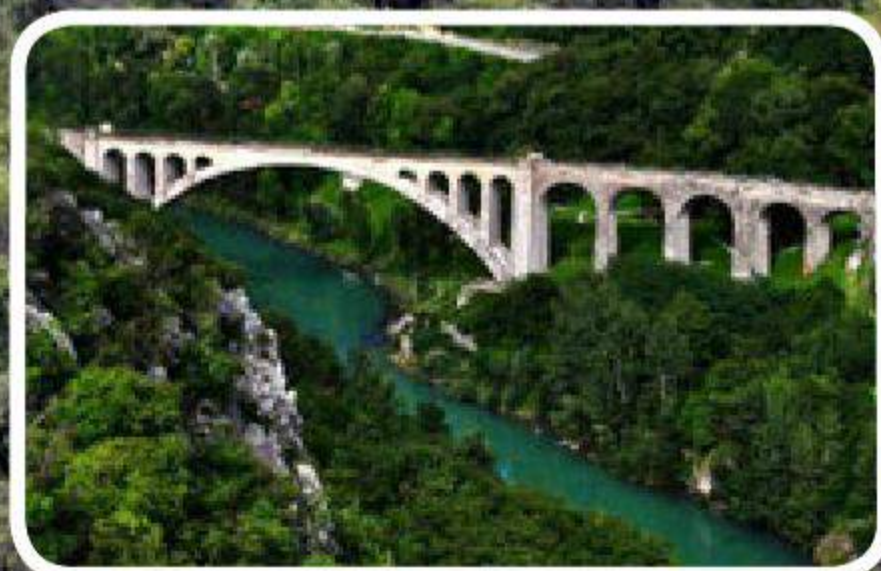
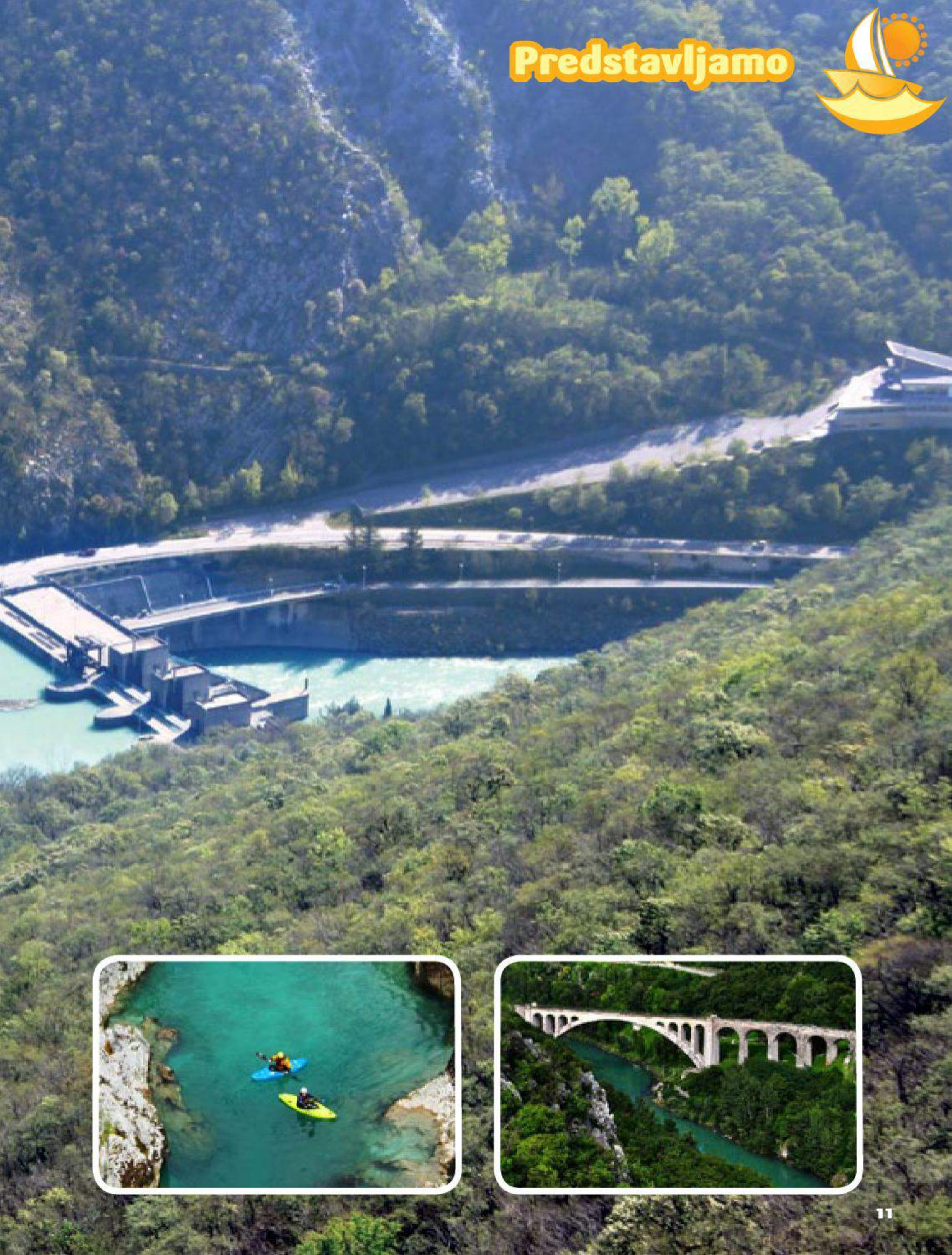
Hidroelektrarna Solkan leži v mestu, ki slovi po mostu z najdaljšim kamnitim lokom na svetu in po kajakaštvu na reki Soči. In prav Soča je tista, ki s svojim neizčrpnim virom energije napaja elektrarno.

Hidroelektrarna je v pogonu že vse od leta 1984. Bila je prva daljinsko vodena hidroelektrarna v takratni Jugoslaviji. Ha! Kot moj avtomobilček na daljinsko vodenje! Danes je lokalno avtomatizirana in vodena iz centra vodenja Soških elektrarn Nova Gorica.

Predlagaj staršem izlet v Solkan, kjer si oglejte zadnjo v vrsti velikih hidroelektrarn na Soči in se udeležite tradicionalne prireditve »Poletje ob Soči«.

Predstavljamo

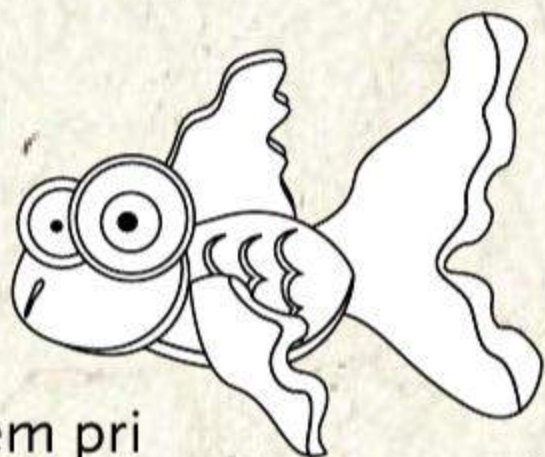

Pomagaj ohraniti morje

Morje je vir številnih naravnih bogastev. Daje nam hrano, zagotavlja prostor za šport in sprostitev, po njem plujemo, iz njegovega dna črpamo nafto, izkoriščamo pa ga tudi za pridobivanje energije.

Pobarvaj morskega prebivalca pred nasvetom, ki se ga boš držal in pomagal ohraniti lepoto in bogastvo morja.

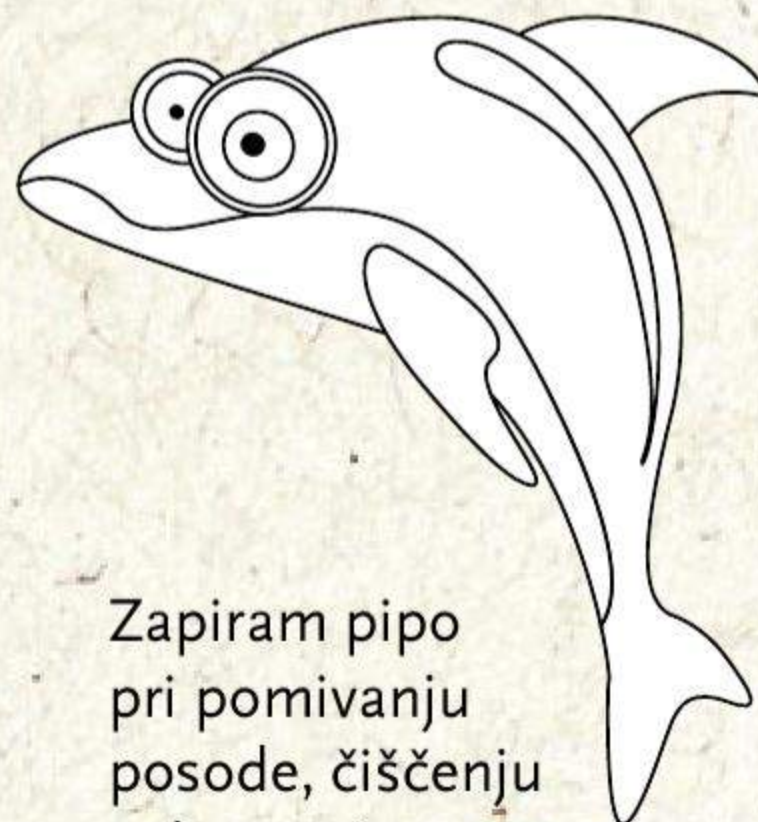
Sodelujem pri čistilnih akcijah ob rekah in na plaži.

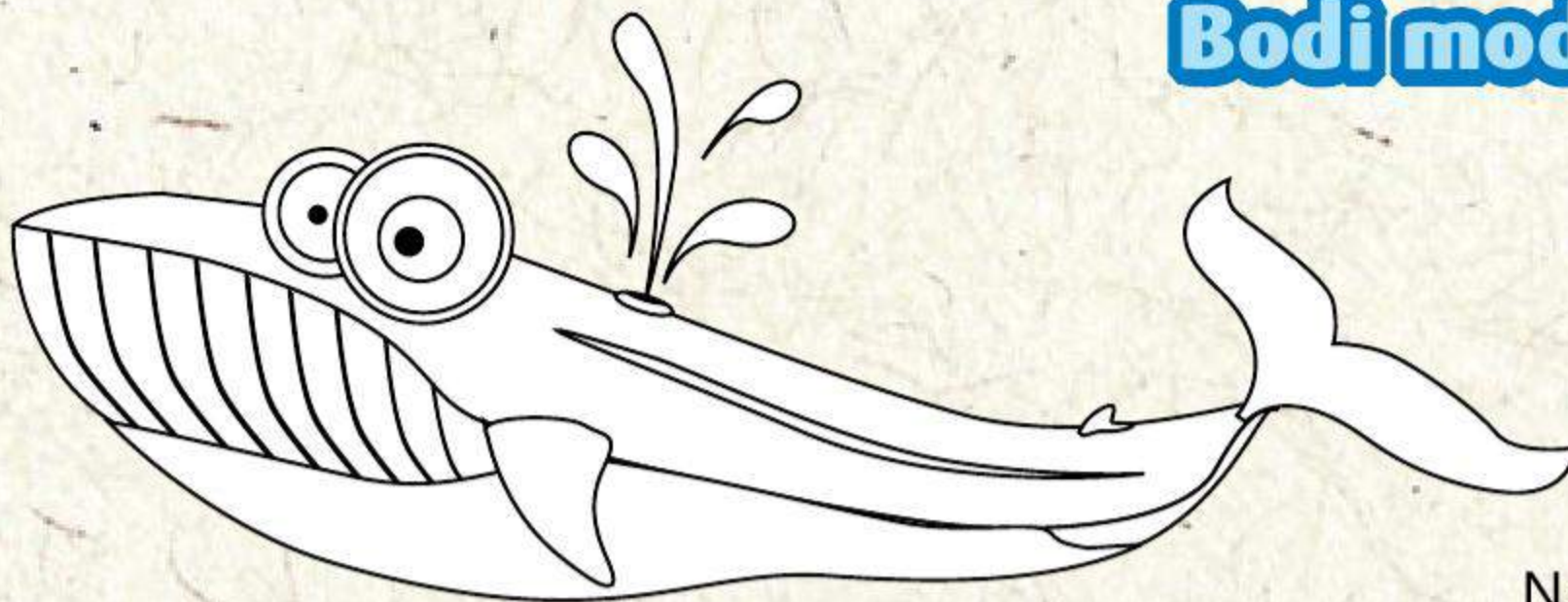
V morje ne mečem odpadkov in plastičnih vrečk. Živali jih lahko zamenjajo za hrano.

Čistil, barv, lakov in zdravil ne zlivam v odtok. Od tam odtečejo v morja.

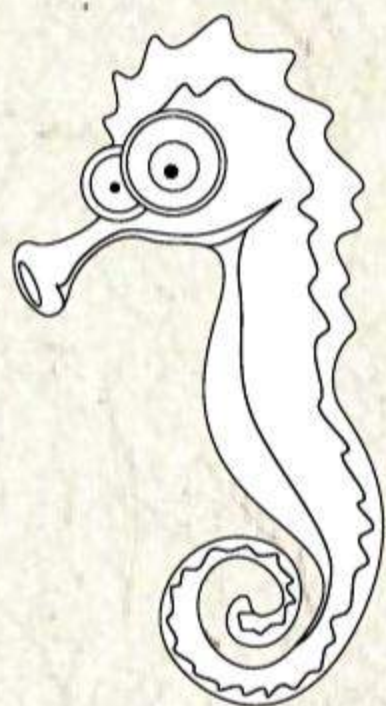

Zapiram pipo pri pomivanju posode, čiščenju zob, pranju avtomobila.

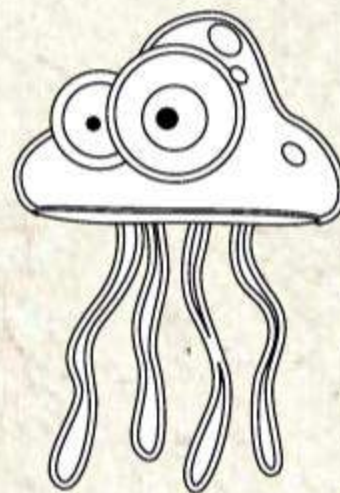

V stranišče ne mečem palčk za ušesa in las s krtače. Stranišče ni koš za smeti!

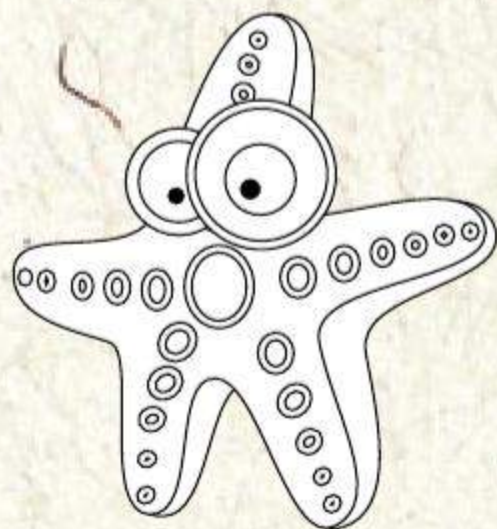
Na plaži za seboj pospravim.

Čim več kolesarim in pešočim – tako bodo avtomobili manj onesnaževali vode.

Domačih živali ne pustim v vodo, ker lahko uničijo naravni ekosistem.

Pijem vodo iz pipe. Pri izdelavi plastenk za enkratno uporabo se namreč porabi veliko vode.

Onesnaženje sporočim policiji (izliv nafte, nedovoljeno odlaganje odpadkov, ribolov na prepovedanem območju ...).

Jadransko morje

Naše morje se imenuje po mestu Adria, ki se nahaja v severni Italiji. Rečemo mu tudi Adriatik. Vendar to ni samo naše morje – delimo si ga s Hrvaško, Bosno in Hercegovino, Črno Goro, Albanijo in Italijo.

Jadransko morje, ki deli Apeninski polotok (na njem je Italija) od Balkanskega (tu je tudi Slovenija), se na jugu združi s Sredozemskih morjem.

Je plitvo morje, njegova povprečna globina je približno 252 m. V Tržaškem zalivu pa v globino meri le 6–8 m! Zaradi plitvosti je severni del morja svetlomodre barve. Ob obalah preide v zeleno modre ali rjavo modre odtenke (odvisno od barve alg na morskem dnu).

Jadransko morje ni posebej nevarno, a vseeno se v njem nahaja nekaj živali, ki ti lahko pošteno pokvarijo dopust.

Različne vrste rib

Fuj, strupene ribe!

Nekatere strup zadržujejo v krvi (jegulja in ugor), druge ga imajo na telesu, ponavadi na bodicah (morski bič, skat, škarpine in morski zmaji), in z njim povzročijo hude bolečine.

Prva pomoč: Ker je ribji strup občutljiv na toploto, poškodovani del telesa namoči v tako vročo vodo, kot jo lahko preneseš. Potem pa čimprej k zdravniku!

Meduza

Ajs! Meduza peče!

Prva pomoč: Mesto ožiga sperij z morskovo vodo, da zmanjšaš pekoč občutek, z rokavico odstrani ožigalke s kože, nato pa izpiraj z mešanico vode in kisa.

Morska vetrnica

Aua, morska vetrnica boli!

Prva pomoč: Enako kot ob stiku z meduzo.

Morski ježek

Pazi, da ne pohodiš morskega ježka, saj v iglicah skriva strup!

Prva pomoč: Igljic se je najlažje znebiti s pomočjo kisa, ki bodico zmehča, zato jo je s pinceto veliko lažje izvleči.

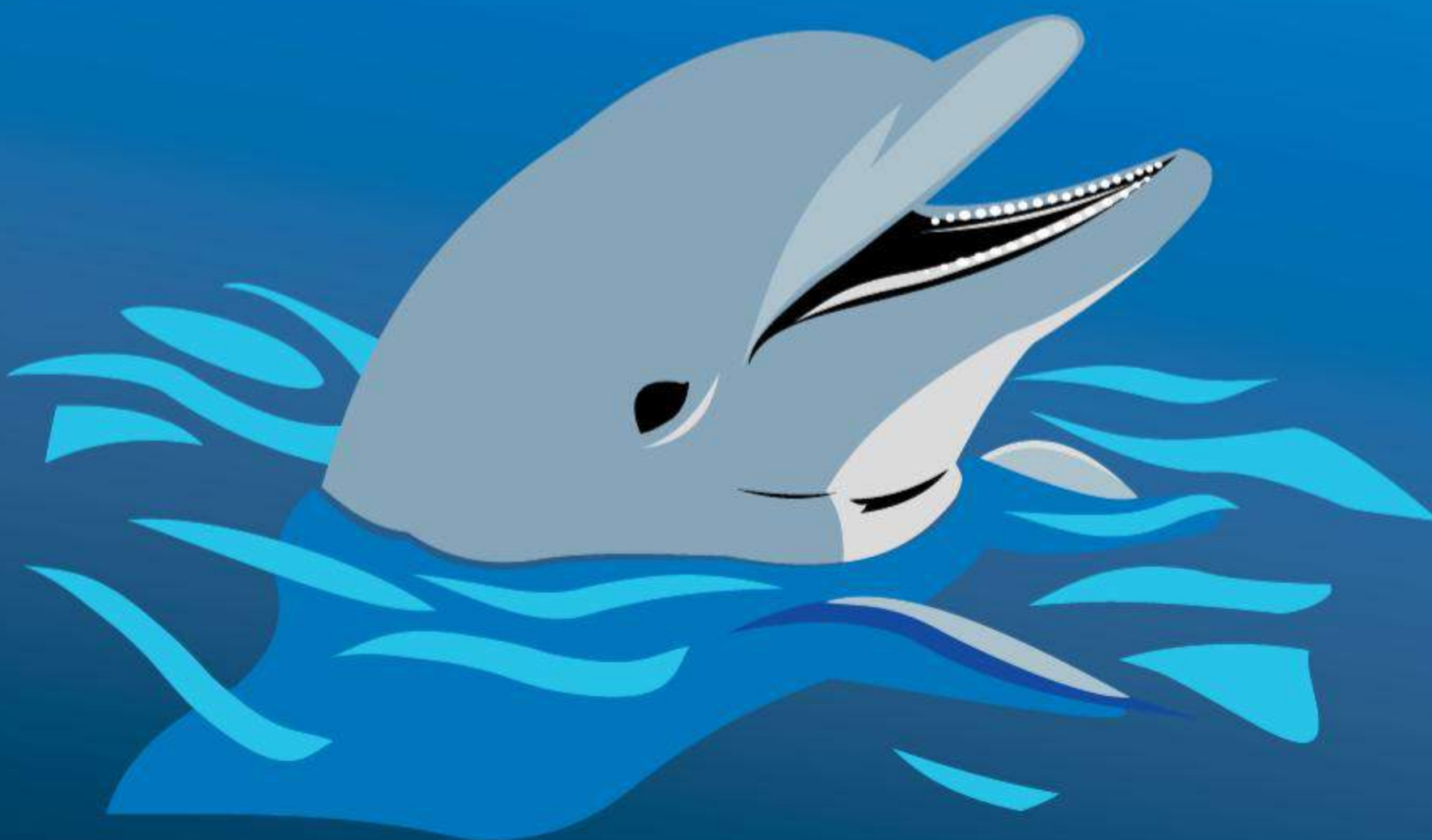

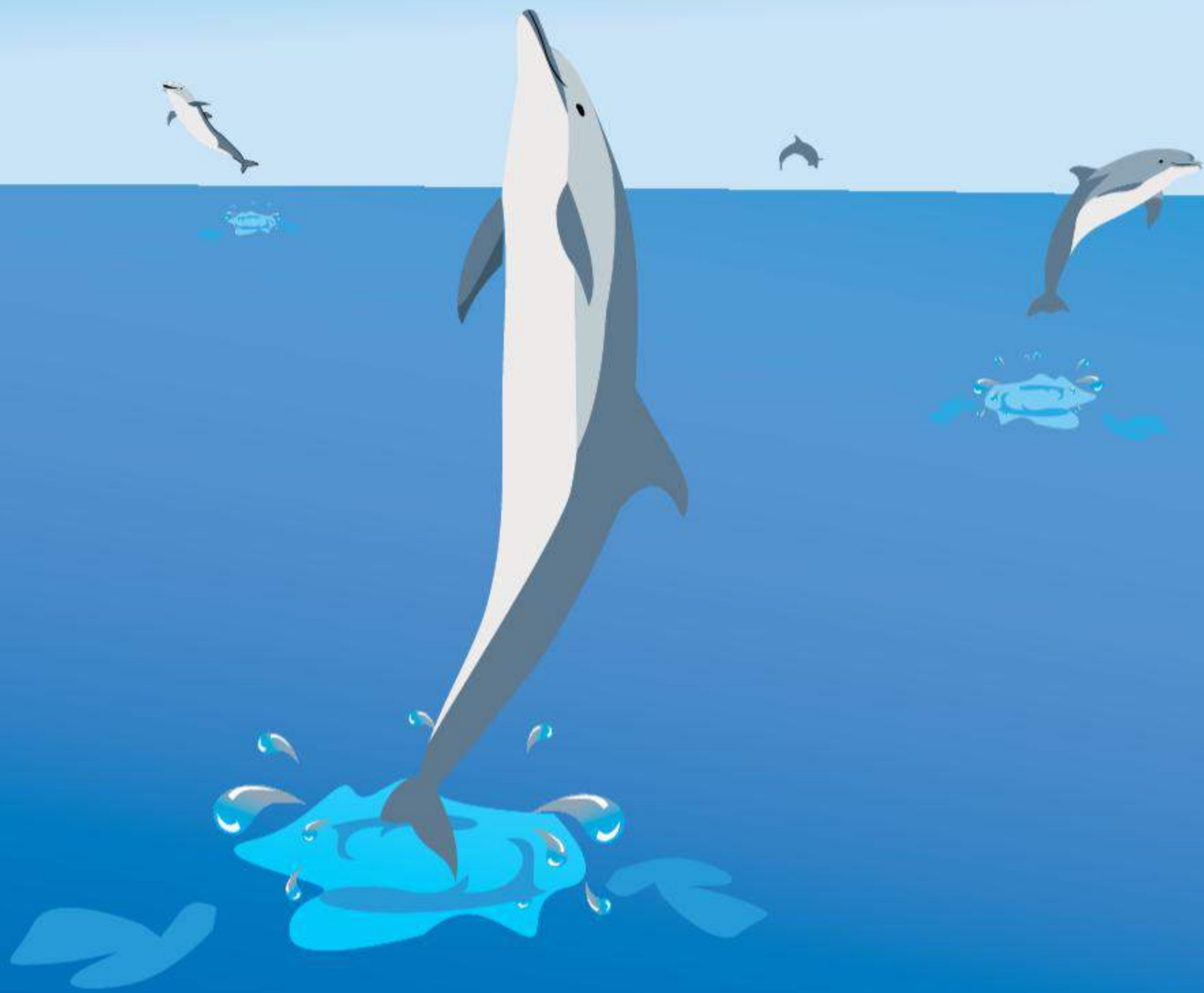
Delfin

Delfini so izredno pametne živali in predstavljajo pomemben člen morskega ekosistema.

Med sabo se delfini sporazumevajo z različnimi zvoki, lahko jim rečemo kar delfinščina, saj ta »jezik« znanstveniki vneto preučujejo.

So zelo igrive živali in lepo jih je opazovati pri igri. Skokov pa ne delajo samo v igri, ampak tudi ko lovijo, zato da razporedijo hrano v prebavilih in da sploh lahko dihajo. Ker so delfini morski sesalci, ne morejo dihati v vodi kot ribe.

Ali veš?

- Delfini spijo samo s polovico možganov, druga polovica pa medtem nadzoruje okolico, skrbi, da žival plava in pazi na morebitne nevarnosti. Vsake 4 ure se polovici zamenjata. Tako delfin dejansko celo življenje plava.

Alge

Tista zelena »solata« v morju so v resnici alge. Lahko so tudi rjave ali rdeče barve. Ker nimajo pravih korenin, lebdiijo v vodi in valovi jih nosijo sem ter tja. Večje alge se s posebnimi izrastki pritrdijo na hišice polžev ali školjk. Njihovo preživetje je odvisno od sončne svetlobe, zato jih v globokem morju, do koder svetloba ne seže, ni.

Alge nimajo ne listov in ne cvetov, a vsebujejo vitamine in minerale, zato jih uporabljamo v zdravilne namene. Kot hrana so zelo cenjene – si že poskusil japonski suši z algami nori v obliki lista papirja?

Alge na morski površini

Japonski suši

Ali veš?

- Rjava alga bračič raste samo v Jadranskem morju. Ko je plima, je v vodi, ob oseki pa zunaj nje. Pred izsušitvijo jo varuje sluzasta prevleka.
- Da obstaja vrsta morskih konjičkov, ki živijo med algami in so jim tako podobni, da jih imenujemo kar algovnice?

Jadranski bračič

Algovnica

Kapitan

Greva na ladjo! Ribiško, potniško, jahto, tanker ali kaj tretjega? Na vseh je glavni šef kapitan. Njegova glavna naloga je varno vodenje ladje. Zato mora dobro poznati morja in oceane, vreme in postopke reševanja na morju.

Pravzaprav je delo kapitana in ostalih delavcev na ladji prava pustolovščina. Odkrivajo morja in daljne dežele, spoznavajo nove ljudi in se včasih tudi spopadejo z naravo.

Zdaj te pa naučim še eno zabavno, morsko obarvano pesmico:

Mornarska

Po morju pluje ladja (z roko pokažeš, kako ladja pluje – tako vijugaš)
na njej je kapitan (daš roko k čelu – pozdrav kapitanu)
ima mornarske znake (se z obema rokama dotakneš ramen)
jezi se na mornarje (s prstom zažugaš).

Mornar se ga napije (pokažeš z roko, kot da piješ)
se ladja potopi (z obema rokama zazibaš proti tlem)
ga ribice požrejo (s prsti pokažeš, lahko tudi požgečkaš prijatelja)
ostanejo kosti (nakažeš z rokami obliko okostnjaka – telesa in padeš na tla).

Slovenska obala

Pridi, greva na potep po Obali. Saj veš, da jo skrajšano imenujemo kar Obala, kajne? Uvršča se med najkrajše evropske obale, saj meri samo okrog 40 kilometrov. Pa vendar ponuja veliiiiiiiiiiiko zanimivosti. Poglejva!

Trst

Strunjan

V naravni rezervat Mesečev zaliv se lahko odpraviš na prijeten sprehod nad klifi ali plavaš in uživaš v mirni naravi.

Piran

Staro pristaniško mesto očara s srednjeveškimi stavbami in ozkimi ulicami, najbolj pa tekne sladoled na Tartinijevem trgu.

Izola

Portorož

Piran

Portorož

Najbolj obiskano mesto, ki se ponaša s sodobnimi hoteli, igralnico, marino, peščeno plažo in celo jadralnim letališčem.

Koper

Polotok Seča

Seča je polotok, kjer je veliko oljk in polj. Tu se nahaja zelo zanimiv vrt kaktusov različnih vrst in velikosti. Opazuj, kako jih gojijo, lahko pa kakšnega kupiš in poskusiš z vzgajanjem kar doma. Ogledaš si lahko tudi zanimivo zbirko kamnitih skulptur – Formo Vivo.

Sečoveljske soline

Zelo zanimiv je obisk Sečoveljskih solin, kjer lahko spoznaš pridelavo soli na način, ki izvira že iz 14. stoletja.

Sečovelje

Sečoveljske soline

Se tudi tebi zdi zelo pomemben del kosila soljenje? To je pravi obred! Najprej juho posoli očka, potem še ti. Mama se verjetno huduje, da je juha čisto dovolj slana in da preveč soli ni dobro za zdravje. Res je, a vendar jo v zmernih količinah naše telo in organizem potrebuje.

Pri nas sol pridelujejo v Sečoveljskih solinah. Po tradicionalnem postopku, po izročilu starem skoraj 700 let in s tradicionalnimi orodji se solinarji še danes marljivo lotevajo svojega dela.

Poglejva kako:

- 1** Morska voda v izparilnih bazenih ob pomoči sonca in vetra izhlapeva.
- 2** Voda teče naprej v kristalizacijske bazene. Tukaj dokončno izhlapi in nastane sol.
- 3** Solinarji sol z lesenim strgalom potisnejo na kupčke in počakajo, da se voda odcedi.
- 4** Odcejeno sol ročno poberejo in naložijo na solinarske vozičke.
- 5** Suho sol odpeljejo na odlagališče, kjer jo skladiščijo.

Poskus

Po čofotanju v morju počakaj, da se posušiš, nato pa pozorno poglej svojo kožo. Vidiš drobne bele kristalčke? To je morska sol. S konico jezika lahko tudi oblizneš svojo roko in se prepričaš, da je morje res slano.

V Sloveniji

NAGRADNA IGRA

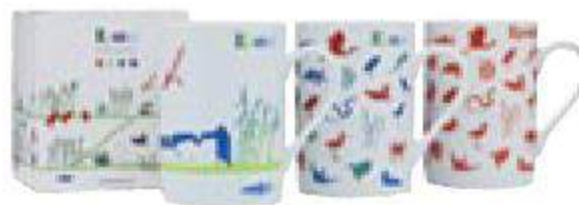

Odgovori na spodnje nagradno vprašanje in nam ga pošlji **do 10. avgusta 2012 na naslov HSE d.o.o., Koprška 92, 1000 Ljubljana**. Med pravnimi odgovori bomo izžrebali tri srečnejše, ki bodo prejeli nagrade z motivi Sečoveljskih solin.

S katerim orodjem si pomagajo solinarji, da sol potisnejo na kupčke?

a) z lopato **b)** z lesenim strgalom **c)** s kupčkalnikom

1. nagrada

2. nagrada

3. nagrada

Galapaški otoki

Nekje daleč v Tihem oceanu, skoraj 1.000 km stran od obale Južne Amerike, leži otočje Galapagos. Sestavlja ga 13 večjih vulkanskih otokov in veliko manjših otokov in otočkov. Najstarejši so stari že okrog 4 milijone let!

Galapaški otoki predstavljajo najpomembnejši ekološki sistem na svetu, saj milijone let na njih ni stopila človeška noga. Zato so se tu razvile živali in rastline, ki ne obstajajo nikjer drugje na svetu.

Najbolj značilne živalske predstavnice, po katerih je otočje tudi dobilo ime, so želve velikanke. Največji samci zrastejo do 180 cm in tehtajo do 250 kilogramov. To je približno toliko kot mlad bikec! Tudi živijo celo večnost. Najstarejši galapaški želvak z imenom Harriet je dočakal 175 let.

Ali veš?

- Britanski naravoslovec Charles Darwin je s preučevanjem galapaških živali in ptic razvil svojo teorijo o nastanku vrst, bolj znano pod imenom »evolucijska teorija«.
- Ne dolgo nazaj, ko se je turizem šele začel razvijati, so na otoke pošiljali kaznjence v kazenske delovne kolonije. Številni so tam ostali in si kasneje uredili svoja življenja.
- Zakaj morski legvani zelo glasno kihajo in prestrašijo obiskovalce? Ker pijejo morsko vodo, odvečno sol izločajo skozi žleze v nosu, od tam pa s kihanjem.

Otoki

Na kaj najprej pomisliš ob besedi otok? Na počitnice? Na pisane živali? Morda na vulkane?

Vse to so otoki. In še veliko več. Nekateri so nastali zaradi delovanja vulkanov (Havaji, Galapaško otočje, Islandija), spet drugi zaradi premikanja celin (Avstralija). Vsem pa je skupno, da je to kopno, ki je z vseh strani obdano z vodo.

Ne samo po nastanku, razlikujejo se tudi po velikosti. Največja je Grenlandija, ki je skoraj desetkrat večja od Velike Britanije in približno stokrat večja od Slovenije. Si predstavljaš to ogromno gmoto ledu?

Slovenija danes nima otokov v morju, čeprav sta nekoč na otoku ležala Koper in Izola (od tod tudi ime, saj »isola« v italijanščini pomeni otok). Zagotovo pa poznaš Bled in njegov otok na jezeru, ki je prava turistična znamenitost. Imamo tudi naravni rečni otok na Dravi (tam, kjer je hidroelektrarna Mariborski otok), dva umetna otoka – Otočec in Kostanjevica na Krki – in podzemni otok v Križni jami. Ni slabo!

Ali veš?

- Na nekaterih otokih je količina hrane omejena, zato so živali manjše kot drugje. Na Karibih so tako nekoč živeli pigmejski sloni.

Mornarska zabava

»Danes je prav miren dan,«
pravi morski kapitan.
Še mornarji radovedni
za mizo zgleđajo prav bedni.

Dolgočasno se držijo
in prav nič se ne smejió.
V hipu nekaj jih predrami
in odhitijo kar v pižami!

Na krovu gneča čisto prava,
saj v morju čaka jih zabava.
Igriv delfin ima predstavo,
iz vode skače kot za stavo.

Obrat sem, plavut tja,
škropi močno, kot se le da.
Mornarji niso več zaspani,
do ušes so nasmejani.

Na morju

Napisala: Darja Štukelj

Kaj delajo Modri Jan in prijatelji med počitnicami? Danes so na morju. Vsak počne njemu najljubše stvari in prav lepo se zabavajo. Sončica se sonči. Vesele se obrača na to in na drugo stran, kot ražnjič na žaru. Puha skrbi: »Sončica, ne bi se smela sončiti, močno poletno sonce je nevarno!« »Ne skrbi, meni sonce ne more do živega. Saj sem vendar Sončica!« »Saj res,« se Puhec udari po čelu, nato pa nadaljuje s svojo igro.

Igra se s papirnatimi čolniki. Stoji v nizki vodi do kolen in z vso močjo piha v čolničke ter jih skuša čimprej pripeljati do namišljenega cilja. Tako je zatopljen v igro, da sploh ne opazi Modrega Jana, ki mu maha v daljavi. »Puhec, Puhec pogledj, kako se potopim! Glej stoji v vodi! Puhec, a gledaš?« se prekopicuje sem in tja in neznansko uživa v vodnih akrobacijah.

Tam na drugi strani plaže pa ima Packa Rija svojo igro. Sedi na pomolu, z nogami čofota po vodi in si prepeva strašne gusarske pesmi. Zraven se sladka z bomboni in meče papirčke kar v morje. Njeno početje zmoti brbotanje vode nedaleč stran. Peni se, škropi in slišijo se prav čudni zvoki. Iz vode nenadoma pogleda ... nekaj! »Na pomoč! Na pomoč!« glasno zakliče Packa Rija. Modri Jan in prijatelji zaslišijo krike, se spogledajo in brez vprašanj odhitijo na pomoč.

Packa Rija se trese od strahu, sploh ne more govoriti, zato le z roko pokaže proti nenavadnemu pojavu v morju. Zdaj buči še močnejše, še glasneje. Iz vode

se za trenutek dvigne strašna kača. In še ena, in še ena! Vsi glasno zajamejo sapo, le Modri Jan ostane razsoden: »To je vendar hobotnica! Zdi se, da potrebuje pomoč,« in že pogumno skoči v vodo.

V naslednjih trenutkih se odvije prava reševalna akcija. Modri Jan nad vodo, pod vodo, hobotnica pod vodo, nad vodo. Prijatelji ga glasno spodbujajo in upajo, da mu bo še pravi čas uspelo. Seveda mu uspe. Zleze iz vode in razpre dlan: »Hobotnica je rešena, tole pa je krivo, da je revica skoraj poginila,« in vsi se zazrejo v veliko kepo zlepljenih papirčkov. Packa Rija zardi kot kuhan rak. »Jaz, jaz ... nisem vedela ... nisem pomislila ... « začne jecljati. »Packa Rija!« je razburjena Sončica, »kaj nisi vedela, da v morje ne smemo metati odpadkov?!« »Še posebej ne plastičnih vrečk in embalaže,« se ji karajoče pridruži Puhec. »Morske živali jih lahko pogoltnejo, ker mislijo, da je hrana. Lahko bi povzročila pravo ekološko katastrofo!« jo pouči še reševalec dneva – Modri Jan.

Jasno, da sledi vzgojna kazen – Packa Rija mora pobrati vse smeti na plaži in v plitvini morja. Modri Jan in prijatelji ji pomagajo, saj vedno in povsod skrbijo za okolje.

Dan poln razburjenja in dogodivščin se končuje. Kdo ve, kaj vse jih še čaka to poletje. Jutri grejo na polet z balonom!

Vasilij Žbogar

jadralec

Vasilij Žbogar je jadralec, ki se lahko pohvali z dvema olimpijskima kolajnama. Tudi letos poleti, ko bo olimpijske igre gostil London, bo tekmoval in se potegoval za še eno odličje na največjem športnem festivalu na svetu. Član jadrnega kluba Burja iz Izole je na morju praktično vsak dan – v jadrnici ali ne, brez narave si svojega življenja ne predstavlja.

Kot jadralec veliko časa preživite v naravi. Verjetno ste z morjem stkali prav posebno vez?

Res je, z morjem sem zelo povezan že od mladih nog. Včasih se počutim, kot da imam škrge, kajti le nekaj dni lahko zdržim, ne da bi videl morje (smeh). Razumevanje narave je sestavni del jadranja. V vseh teh letih sem spoznal, da moram biti do morja zelo spoštljiv, saj je to narava s svojimi zakoni, ki jih je treba upoštevati, drugače je lahko zelo nepredvidljiva.

Koliko dni na leto povprečno preživite na morju?

Skoraj vsak dan.

Vse bolj se bližajo olimpijske igre. V Atenah ste bili bronasti, v Pekingu srebrni ... Odhajate v London po zlato?

Pred mano sta še dobra dva meseca treningov, dal bom vse od sebe, da bo tako, potem bomo pa videli. Okoli sebe imam skupino odličnih strokovnjakov, visoko sem motiviran in vsak dan trdo delam, da bom v Londonu vrhunsko pripravljen. Prepričan sem, da se bo trend kolajn nadaljeval.

Kaj bi svetovali nekomu, ki se z jadranjem še ni srečal, rad pa bi poizkusil?

Svetoval bi mu, da poizkusi, če ima možnost. Pa ni potrebno, da se kasneje tudi športno ukvarja z jadranjem. Jadranje, predvsem otrokom, razvija samostojnost in odločnost, saj čisto sami krmarijo jadrnico in odločajo, kaj bodo z njo naredili in to je zelo velik izziv.

Naletite na morju na veliko odpadkov in različnih drugačnih 'packarij'?

Res je. Večkrat me razjezi, ko vidim odpadke v morju. Če le imam možnost, jih poberem in odnesem na obalo. Sem tudi član mednarodne organizacije *Sailors for the Sea*, ki izobražuje in povezuje jadrance z vsega sveta s ciljem varovati oceane. Z veseljem se udeležujem njihovih akcij.

Kako sami prispevate k ohranjanju narave?

Kot sem že na začetku povedal, je potrebno naravo spoštovati. Zavedam se, da lahko vsak sam in z odgovornim ravnanjem veliko pripomore k varovanju okolja, zato se trudim, da ločujem odpadke in kako drugače ne onesnažujem okolice. Podpiram osveščanje mladih na področju okoljevarstva, še posebej pa sem pozoren na to, da sem s svojim ravnanjem zgled mlajšim jadralcem. Samo s skupnimi močmi lahko ohranimo čisto okolje za prihodnje rodove.

Tibor Balek Colnar

**Mladi plavalec Tibor Balek
Colnar iz 4. c razreda OŠ
Simona Jenka Kranj trenira v
Plavalnem klubu Triglav Kranj.**

Kdaj si se začel ukvarjati s plavanjem?

S plavanjem sem se začel ukvarjati pri petih letih, zdaj treniram že štiri leta. Dobro se mi zdi, ker sem hiter.

Zakaj si se odločil ravno za plavanje in ne za kakšen drug šport?

Preizkusil sem različne športe, na primer plezanje in atletiko, vendar sem se odločil za plavanje, ker mi je bilo res všeč. Rad sem v vodi.

Kako pogosto pa potekajo treningi?

Pa tekme, je katera, ki ti je še posebej ostala v spominu?

Treninge imam petkrat tedensko od 16.00 do 18.00. Imamo suhe in mokre treninge, kjer delamo vaje za moč in kondicijo. Treniram vse vrste plavanja: kravl, delfin, prsno, hrbtno in to na različnih dolžinah, to je od 50 do 400 metrov, preizkusil sem se tudi na 800 metrov. Predvsem je za treniranje plavanja zelo pomembna potrpežljivost. Najbolj mi je ostala v spominu tekma, ko smo šli s klubom v Nemčijo. Za svoj najboljši rezultat pa štejem 2. mesto na 50 m kravl na eni od tekem.

Rajši plavaš v bazenu ali morju in zakaj?

Raje plavam v bazenu, ker je v morju bolj gosta voda, hkrati pa me pečejo oči, ker je voda slana. Poleti pa se med počitnicami vseeno prileže morje, ker lahko raziskujem morsko dno in obalo.

Kaj počneš v prostem času, kadar ne plavaš – imaš še kakšen drug hobi?

Trikrat na teden treniram še košarko, rad igram tudi tenis z družino. Najraje pa se družim s prijatelji, s katerimi počnemo vragolije. Rad tudi hodim v šolo.

Poznaš Modrega Jana in njegove prijatelje?

Da, videl sem ga pri naši učiteljici Danici, ki je na Modrega Jana naročena in iz njega včasih prebere kakšne zanimive vsebine.

Kako skušaš sam prispevati k čistejšemu okolju?

Veliko naredimo že s sošolci v šoli, na primer ločujemo odpadke. Doma ugašam luč, ko ta ni potrebna. Ko si umivam zobe, zaprem vodo. V šolo se vozim s kolesom ali pridem peš. Vsako leto se s šolo udeležimo čistilne akcije v Kranju, zato tudi sam ne mečem papirčkov in ostalih smeti vsepovsod, ampak v za to namenjene zabojnike. Velikokrat tudi starše poučim o tem, kaj je za okolje dobro in kaj ne.

Izdelaj Modrega Jana iz blaga

V družbi Modrega Jana bodo počitniški dnevi še bolj zabavni! Sešij ga iz blaga, napolni z eko polnilom in preizkusi, kako visoko leti, kako natančno skoči v posodico na mizi ali pa izdelaj še kakšnega in treniraj žongliranje. Lahko organiziraš tudi čisto pravi turnir, v katerem se s prijatelji pomerite v spretnostnih igrah. Potrebujete le vsak svojega Modrega Jana iz blaga!

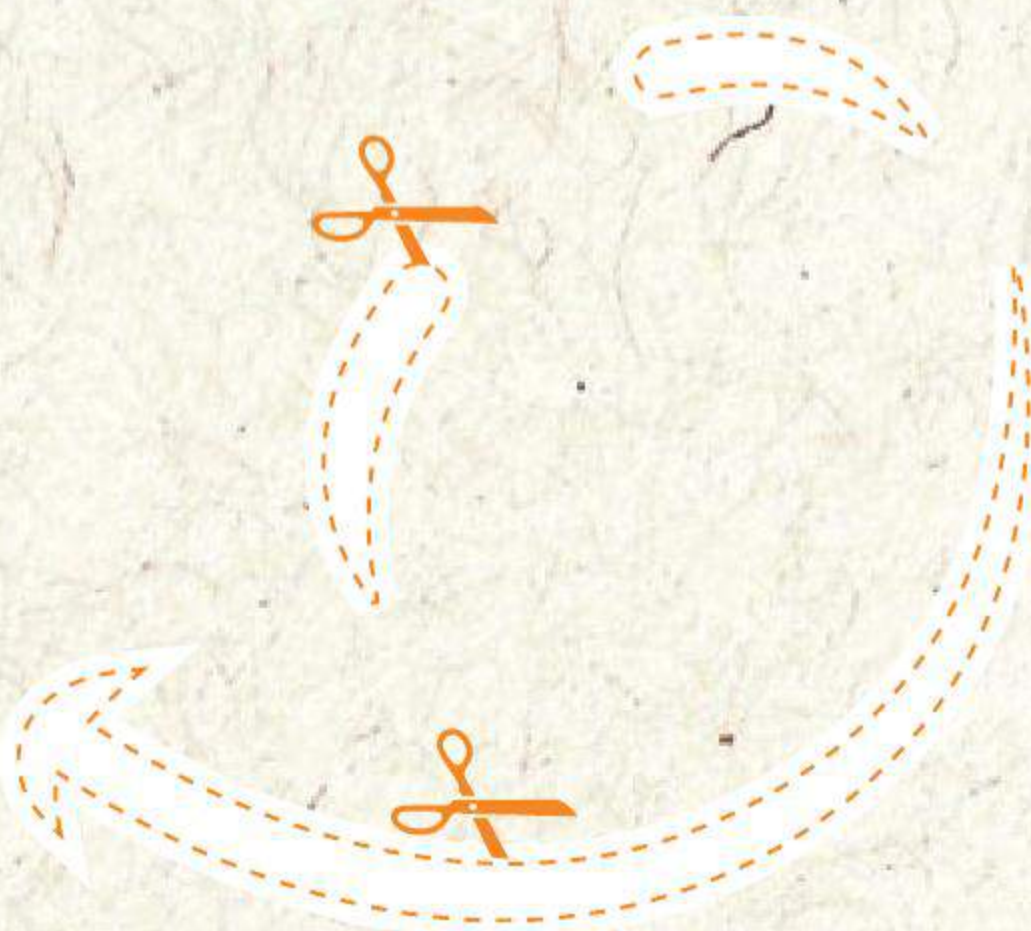
Potrebuješ:

- List papirja
- Flomaster
- Škarje
- Blago modre barve
- Blago v črni in beli barvi
- Šivanko
- Nit
- Eko polnilo (suho zrnje koruze, surov riž ipd.)

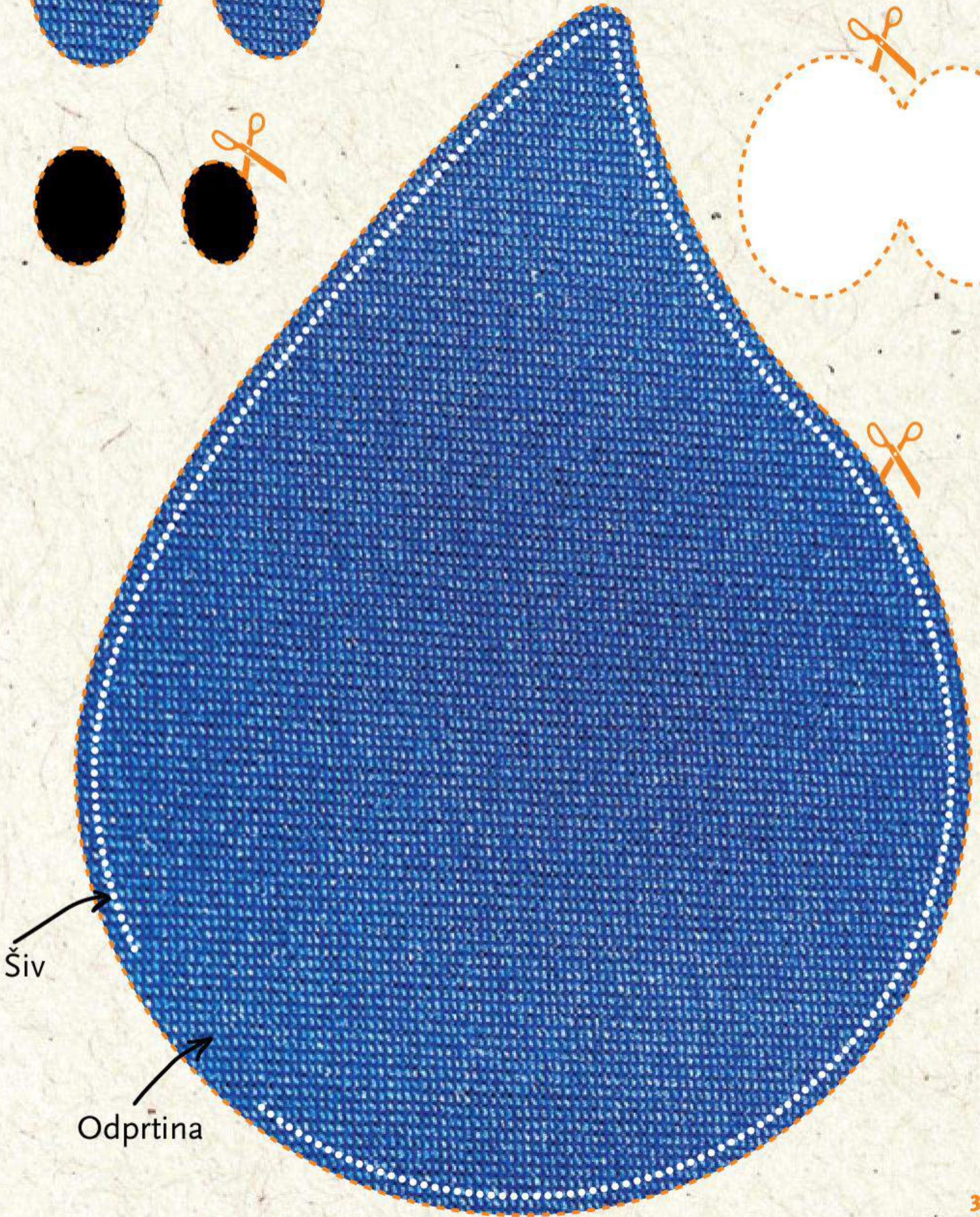
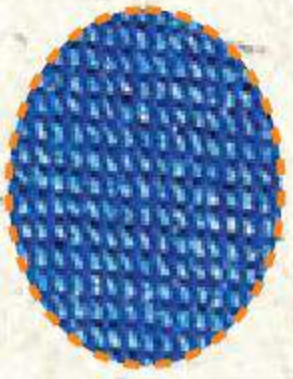

Navodilo za izdelavo:

Preriši kroj na list papirja in ga izreži. Nato ga položi na blago, obriši s flomastrom 2 kosa in izstriži. Sprednji in zadnji del glave Modrega Jana sešij skupaj, pusti le za en prst odprtine, da ga boš lahko napolnil s polnilom. Še prej blago obrni na drugo stran, v »vrečko« vsuj suho zrnje koruze ali riža in do konca zašij. Zdaj po predlogi izdelaj še oči in usta, ki jih na Modrega Jana lahko prišiješ, prilepiš ali narišeš s flomastrom.

Razmišljaj in ustvarjaj

Šiv

Odprtina

Razmišljaj in ustvarjaj

Nagradna križanka

Na desni strani najdeš nagradno križanko. Že veš kaj je na sličicah? Vsa odkrita polja ti bodo pomagala do gesla, ki ga skupaj s križanko pošlji Modremu Janu do **10. avgusta 2012 na naslov HSE d.o.o., Koprška 92, 1000 Ljubljana, s pripisom »Križanka«**.

Izžrebal bom tri srečneže, ki bodo prejeli nagrade Direndaja. Nagradjenci bodo lahko nagrade prevzeli v eni od Direndaj trgovin.

Lego 5657 / Jessie's Round-Up, DUPLO Toy Story

Lego 5659 / The Great Train Chase, DUPLO Toy Story

Lego 7597 / Western Train Chase, LEGO Toy Story

NAROČILNICA na revijo Modri jan

IME

PRIIMEK

LETO ROJSTVA

ULICA

POŠTNA ŠTEVILKA

KRAJ

ELEKTRONSKI NASLOV

OZNAČITE, ČE ŽELITE PREJEMATI MODRIJANOVA OBVESTILA.

PODPIS STARŠEV

DATUM

Razmišljaj in ustvarjaj

DIRENDAJ

 SLOVENI GRADEC									
BANKOVEC ZA 100 ENOT									PRAČE ČLOVEŠTVA, KI JE REŠIL ŽIVALI PRED POTOPOM
PREMIK, KRETNJA								PEVEC PLESTENJAK GOLOBU PODOBNA PTICA	
OČIVIDEC	IZRASTEK NA ŽIVALIH KOPNO OBDANO Z VODO							KRATICA ZA VOJAŠKI ODSEK, KRALICA SPORTOV	
 GLAS, ZVOK	STRAHO- PETEN ČLOVEK	NASAD OKOLI HIŠE DEKLICA IZ ČUDEŽNE DEŽELE			NIZEK ŽENSKI PEVSKI GLAS				
MAJHNA TELICA					NAJDALJŠA REKA V AFRIKI				
PREPREKA					STARORIM. POZDRAV				PADAČINA, KI PROA ZJUTRAJ NA TRAVNIKE
IME LUTKARJA SIMONČIČA				MATI GRSKIH BOGOV DEL OBLEKE				PEŠNIK GRUDEN SKUPINA OSMIH PEVCEV	
2	IME HOKEJISTA KOPITARJA				TRD OREH TROPŠKE PALME AROMA- TIČNA SNOV				
	VEČJA SKUPINA PTIC	DEL POSTELJ- NINE ZA POKRIVANJE					TROPŠKA RASTLINA VELIKA PAPIGA		
KRATICA ZA DISK JOCKEY		STROJ RASTLINA ZA TKANINE						ZORADBA, V KATERI SE ŽIVI	
GEOMET- RISKI LIK				ATLEŠKA DISCIPLINA	SADEŽ S TRDLO LUPINO SLABA OCENA				NOVINAR ZERDIN
OČE			NAUKO TEMAH OZNAKA ZA TRST						
									 PEVEC SMOLAR

Pisma za Modrega Jana

Najraje od vsega prebiram pisma! Pošlji mi risbico, pesmico, zgodbico ali karkoli drugega želiš in tvoje pismo bom objavil na spletni strani (<http://www.modri-jan.si/galerije/pisma-modremu-janu>), nekatere pa tudi v tej reviji. Pisma pošlji na naslov **HSE d.o.o., Revija Modri Jan, Koprška ulica 92, 1000 Ljubljana.**

Prejel sem res veliko risbic!

Zala

Vasja K.

Nuša

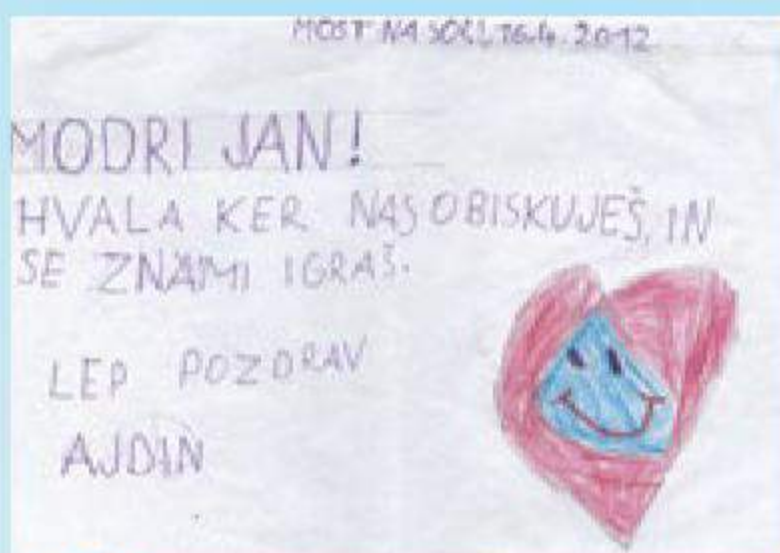

DRAGI MODRI JAN

V NAŠEM VRTCU NA NA MOSTO NA SOČI SMO PRIDNI OTROCI, SAJ SKRBIMO ZA NARAVO. TO POČNEMO TAKO, DA LOČUJEMO ODPADKE, VARČUJEMO Z VODO, UPORABLJAMO MALO PAPIRNATIH BRISAČK) ZAPIRAMO LUDI. PRI TEM NAM POMAGATA VZGOJITELJICI, KATJA IN BRIGITA.

LEP POZDRAV)

otroci iz vrtca Most na Soči

Ajdin

Tim

Nuša

Neli

Razpis

Nagradna pobarvanka

Doriši in pobarvaj risbico ter zastavi najbolj domišljijško vprašanje, povezano z daljnovodi in prenosom električne energije. Najbolj izvirnih 10 otroških vprašanj bo našlo svoje mesto v knjigi »Zakaj ... zato – prenos električne energije«, seveda z navedbo avtorja. Pa še prislužil si boš knjigico Hišek in Brihta. Risbico z vprašanjem pošlji Modremu Janu do 10. avgusta 2012 na naslov HSE d.o.o., Koprška 92, 1000 Ljubljana, s pripisom »Pobarvanka«.

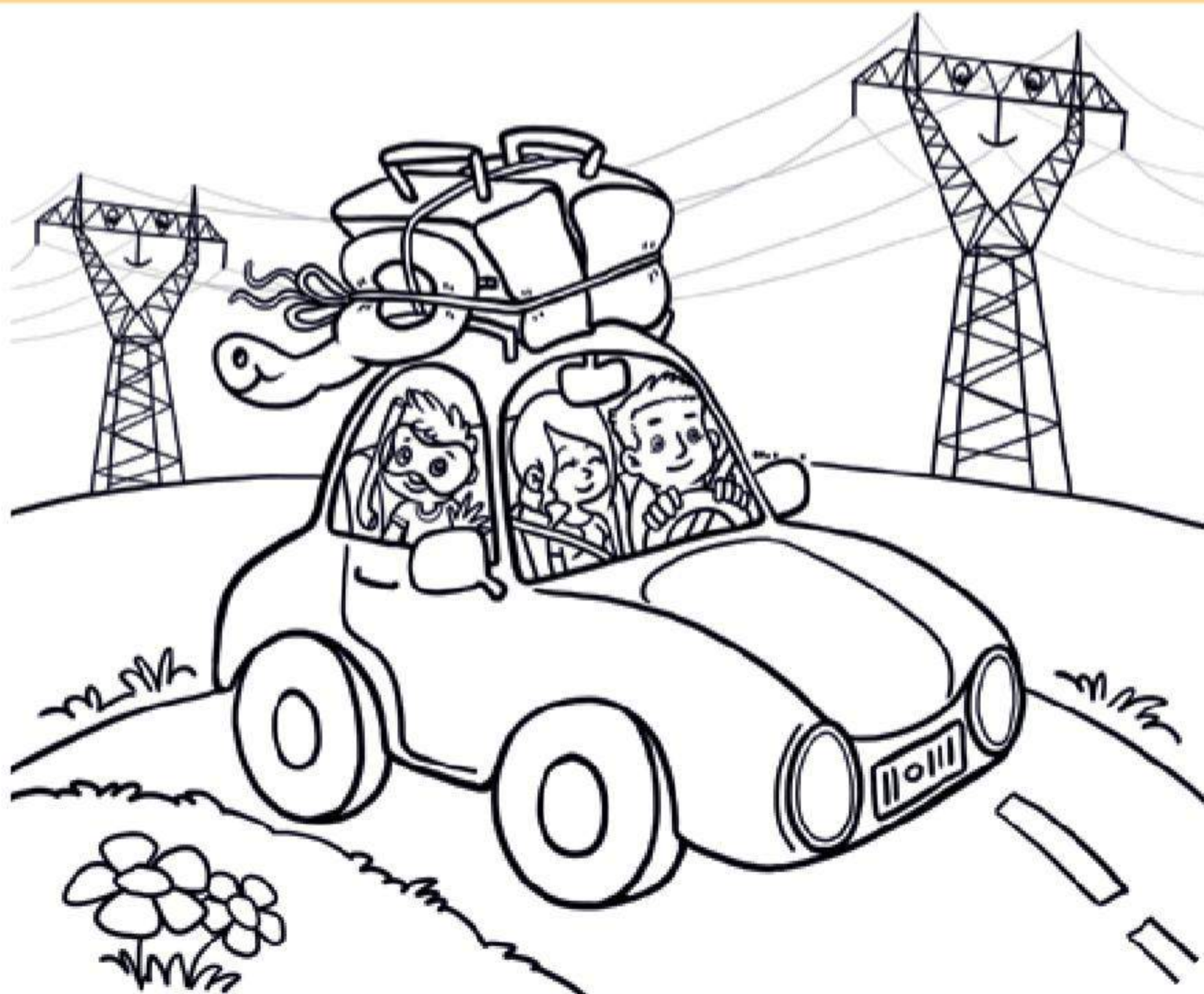
VPRAŠANJE: Zakaj ... _____

IME IN PRIIMEK

ULICA

STAROST

POŠTNA ŠT. IN KRAJ

Podaljšan natečaj za ekopravljico

Pozor, pomembno obvestilo! Ker imate otroci radi pravljice, nekateri pa jih celo pišete, se je Modri Jan odločil, da bo podaljšal natečaj za najboljšo ekopravljico! Tako imaš še vedno čas, da pri-meš v roke pero in se prepustiš domišljijanskemu svetu ter sodelu-ješ v natečaju, ki bo trajal vse **do 10. avgusta 2012**. Da se boš lažje lotil pisanja, pa ti nekaj nasvetov sporoča tudi posebni član žirije, slovenski pravljicar Franci Rogač, ki pravi: »Pravljice naj bodo čim bolj preproste, duhovite, s kakšnim sporočilom.« Najboljšo pravljico bomo srečnemu zmagovalcu ali zmagovalki objavili in natisnili! Več o natečaju na www.modri-jan.si.

Razmišljaj in ustvarjaj

Modri kviz

Če si z zanimanjem prelistal tokratno izdajo moje revije, boš z lahkoto odgovoril na vsa zastavljena vprašanja. Vsak odgovor ima svojo črko, ki jo zapišeš na ustrezno mesto v geslu glede na številko vprašanja. Odgovore mi pošlji **do 10. avgusta 2012** preko spletnega obrazca na www.modri-jan.si. Izžrebal bom 5 nagrajencev, ki bodo prejeli paket presenečenja Modri Jan.

GESLO številka 9

1. Po kom je ime dobila valovna elektrarna Pelamis?

- Po orjaški morski kači iz grške mitologije **S**
- Po ameriški supermanekenki **P**
- Po misici iz Pelamije **T**

2. Kaj narediš, če pohodiš morskega ježka?

- Na ves glas se dereš in kličeš mamo **A**
- Bodico zmehčaš s pomočjo kisa in izvlečeš s pinceto **O**
- Ježka postaviš nadležnemu sosеду na plaži pod brisačo **E**

3. Katero jed pripravimo z algami?

- Zeleno solato **K**
- Špagete z morskimi sadeži **M**
- Suši **L**

4. Kdo je »šef« ladje?

- Ribič Pepe **A**
- Pirat s Karibov **U**
- Kapitan **I**

5. V katerem slovenskem mestu so soline in Tartinijev trg?

- V Portorožu **R**
- V Strunjanu **J**
- V Piranu **N**

6. Kdo je na Galapagosu preučeval živali in razvil evolucijsko teorijo?

- Charles Darwin **E**
- Charlie Chaplin **A**
- Charles Dickens **O**

Rešitve Modri Jan številka 8

Koliko rjavih medvedov živi v Sloveniji?, stran 27:

Okoli 500 (upošteva se odgovor med 300 in 700)

Modri kviz, stran 45:

DREVORED

Kaj je globalno segrevanje?, stran 48:

Globalno segrevanje, rečemo mu lahko tudi planetarno segrevanje, je pojav povišanja povprečne temperature v Zemljinem ozračju in oceanih. Po napovedih znanstvenikov naj bi se segrevanje nadaljevalo tudi v prihodnje.

EKOPROJEKT 2 — zaključek akcije

Modri Jan potuje in okoljevarstvene naloge podeljuje 2

V šolskem letu 2011/12 je po vseh slovenskih osnovnih šolah ponovno potekal poučen ekoprojekt, ki ga je pripravil Modri Jan. Mentorji so lahko do 15. novembra 2011 prijaviili osnovnošolsko skupino, ki je izvedla ekonalogo in tako pokazala svoj odgovoren odnos do okolja. Letošnje leto je rekordno po številu prijav, saj smo jih prejeli kar 529!

Pri ekoprojektu 2 so mentorji in otroci lahko izbrali eno od predlaganih ekonalog, ki so jih pripravili Modri Jan, Sončica, Puhec in Packa Rija, ali pa si zamislili svojo, novo ekonalogo. Zaključna poročila je bilo mogoče oddati do enega izmed treh rokov, in sicer 15. 11. 2011, 15. 1. 2012 ali 15. 3. 2012. Do zadnjega roka je prispelo 341 poročil. Vsak sodelujoči osnovnošolec je prejel Modro diplomo, mentorji pa potrdilo o sodelovanju pri ekoprojektu. Ob koncu akcije je Modri Jan izbral 10 razredov, ki jih bo skupaj s Puhcem, Sončico in Packo Rijo obiskal v šoli in pripravil zanimivo in zabavno ustvarjalno delavnico.

Senzibilizacija skozi glino

Šola: 2. OŠ Slovenska Bistrica

Mentor: Franja Justinek

Razred: 1. A

Igrarije

Šola: OŠ Adama Bohoriča Brestanica

Mentor: Marjanca Bromše

Razred: 1. r., OPB1

Sončkovi kilometri

Šola: OŠ Antona Šibelja – Stjenka, PŠ Štanjel

Mentor: Agata Perdec

Razred: 3. B

Ekokrava

Šola: OŠ Artiče

Mentor: Natalija Vahčič

Razred: 2. r.

Model avtomobila na različne pogone

Šola: OŠ Mengeš

Mentor: Ajda Opeka

Razred: 7., 8., 9. r.

Izdelava okoljevarstvenih tabel

Šola: OŠ Mirana Jarca Ljubljana

Mentor: Karmen Zupančič

Razred: Naravoslovni krožek - 1., 2., 3., 4. r.

Ekološki oglas

Šola: OŠ Polje

Mentor: Maja Mavsar

Razred: 4. A

Lutke in eko-lutkovna igrica

Šola: OŠ Prežihovega Voranca

Mentor: Kristiane Končan

Razred: 4. B

Ekološki oglas

Šola: OŠ Velika Dolina

Mentor: Edita Krošl

Razred: Filmsko gledališka delavnica (8. in 9. r.)

Razredni papirnik

Šola: VIZ III. OŠ Rogaška Slatina

Mentor: David Ivačič

Razred: Posebni program vzgoje in izobraževanja

Vrt – vez med dlanmi in cvetočo prihodnostjo

Na Osnovni šoli Bovec smo v šolskem letu 2010/11 ustvarili šolski EKO vrtiček pod vodstvom učiteljice Jane Čopi. Strokovno pomoč nam je nudila ekologinja Arh Maura in predstavniki Gozdne pedagogike iz Kamnika.

Aprila 2011 je bil izpeljan »udarniški« dan s pomočjo staršev, učencev in učiteljev. Strokovnjaki so pomagali pri zasaditvi. V novem šolskem letu je vodenje krožka prevzela mlada, obetavna agronomka Zornik Ana.

Na zadnji delavnici smo dokazali, da nam tudi zima ne pride do živega. Izdelali smo ptičji hišici in valilnico. Odločitev za slednjo je bila enostavna – ob vrtu ni dreves s krošnjami, ki bi pticam omogočale varnost. Če bo dom ob dišeči preprogi naseljen, tudi s škodljivci ne bo težav. Zaposlili smo tudi najmlajše, ki so hiškama poiskali primerno mesto v sadovnjaku in bodo skrbeli za polne želodčke naših pojočih prijateljev. Valilnico smo namestili stran od hrupa in ceste. Zdaj lahko le še opazujemo, kdaj bo dom dobil ljubke stanovalce z rumenimi trebuščki, koliko časa bo sinička valila jajčka, kako bo samček nosil hrano mladičkom in njihove začetke letenja.

Zemlja je velika učiteljica tistim, ki ji znajo prisluhni. Življenje se tu ne bo končalo, ne glede na to, kaj počne človeštvo. Zemlja bo ostala. Le človeštvo se bo vrnilo v nič, od koder je prišlo, če ne bomo spremenili svojih navad.

Ustvarjamo Modro energijo,
ki jo pridobivamo iz okolju prijaznih, obnovljivih
virov in tako ohranjamo naravo. Za modre
odločitve in dejanja. Za brezskrbno življenje
mnogih generacij, danes in jutri.